

ENEMO оцінює місцеві вибори 2020 як вільні та конкурентні, хоча на виборчий процес впливали виклики, здебільшого пов'язані із пандемією COVID-19

Київ, 27 жовтня 2020 – Європейська мережа організацій з моніторингу виборів (ENEMO) попередньо оцінює місцеві вибори 2020 року як вільні та конкурентні, добре організовані, хоча на виборчий процес впливали виклики, пов'язані з пандемією COVID-19, складністю нової виборчої системи, необ'єктивним висвітленням у ЗМІ, заявами про підкуп голосів та зловживанням адміністративним ресурсом”, - сказав Златко Вуйович, голова місії ENEMO в Україні під час прес-конференції, що відбулася у інформаційному агентстві УНІАН.

Місцеві вибори 2020 року відбулись за новим Виборчим кодексом, який відзначається суттєвими змінами до виборчої системи. Попередня явка виборців, оголошена ЦВК, склала 36,88%. Процес підрахунку голосів та підбиття підсумків виборів, а також розподіл місць ще повинен бути завершеним. ENEMO буде продовжувати уважно стежити за цими процесами та коментувати їх у своїй другій попередній заяві після другого туру виборів.

“Нормативно-правова база забезпечує належні умови для проведення виборів відповідно до міжнародних стандартів. Нещодавні реформи загалом ще більше зміцнили правові рамки, хоча не всі рекомендації спостерігачів було враховано”, - пояснив пан Вуйович.

ENEMO вважає, що використання комбінації пропорційної та мажоритарної виборчої систем для виборів місцевих органів влади загалом є обґрунтованим, але створює деякі складнощі як для службових осіб, що здійснюють підготовку та проведення виборів, так і для виборців.

“Таким чином, ще більший наголос слід було зробити на підготовці службових осіб органів управління виборчим процесом та просвіті виборців. Схвалюється введення відкритих партійних списків для виборів місцевих депутатів для населених пунктів, що налічують понад 10 тисяч виборців, оскільки це підвищує прозорість та підзвітність. Прийняття обов'язкової гендерної квоти для партійних списків було також позитивним кроком на шляху до вищого рівня представництва жінок у політичному житті, хоча ENEMO відзначає, що не існує зобов'язання замінювати на кандидата такої ж статі депутата, що залишає свою посаду,”- додав пан Вуйович.

ENEMO відзначає, що Центральна виборча комісія (ЦВК) продемонструвала свій професіоналізм і діяла в основному прозоро, старанно, працюючи задля дотримання всіх строків календаря виборів, разом з тим, комісія не надала онлайн-реєстр скарг на рівні виборчої адміністрації, таким чином, обмежуючи прозорість процесу розгляду скарг.

Пан Вуйович зазначив: *“Роботу ЦВК було обтяжено необхідністю вживання заходів щодо запобігання COVID-19 в день виборів через невиконання цієї задачі Верховною Радою завчасно перед виборами. Додаткові виклики були спричинені невизначеністю щодо фінансування цих заходів та пізніми рішеннями Кабінету Міністрів України”.*

Додатково до невизначеності у процесі, що стосується заходів щодо обмеження поширення COVID-19 на виборчих дільницях, роботу ЦВК також було ускладнено частими проханнями про заміну членів територіальних виборчих комісій (ТВК). Однак роботу та професіоналізм ТВК можна оцінити в цілому позитивно, зокрема з огляду на вищезазначені виклики, хоча рівень готовності членів був деколи різним через часті заміни та недостатню підготовку.

Пан П'єр Пейт'є, заступник голови місії ENEMO в Україні, зазначив: *“Загальне виборче право та право голосу передбачені в Україні. Однак майже півмільйона українських виборців були позбавлені права голосу на цих виборах через рішення Верховної Ради не проводити вибори в 18 громадах Донецької та Луганської областей через проблеми безпеки, викликані конфліктом, що досі триває на Сході України та у Автономній Республіці Крим”*.

Також він додав: *“Схвалюються нові спрощені процедури щодо реєстрації виборців, які полегшують участь у виборах внутрішньо переміщених осіб, економічних мігрантів та виборців без реєстрації. Однак було подано небагато запитів, і мало виборців скористалися цією можливістю зареєструватися для участі у виборах, проте також було відзначено деякі випадки зловживання цією процедурою”*.

Процес реєстрації кандидатів загалом був інклюзивним, незважаючи на деякі випадки, коли кандидатам і політичним партіям не завжди надавалася можливість виправити помилки у процесі реєстрації, що призвело до звернення до судів. Деякі з цих випадків включали недотримання нової гендерної квоти у списках партій та інші технічні проблеми. Місія спостерігала невідповідність застосування гендерних вимог ТВК, що відповідають за реєстрацію списків кандидатів, та судами.

“Кандидати та партії, як правило, мали змогу вільно проводити агітаційні кампанії, незважаючи на значні обмеження щодо громадських зібрань через COVID-19. Як наслідок, суб'єкти виборчого процесу зробили акцент на агітації за допомогою цифрових засобів, включаючи соціальні мережі, програми обміну повідомленнями та онлайн-платформи. Під час кампанії спостерігачі ENEMO повідомляли про поодинокі випадки насильства та поширений “чорний піар” щодо кандидатів”, - пояснив пан Пейт'є.

Переважна більшість співрозмовників ENEMO висловила занепокоєння з приводу зловживання адміністративним ресурсом та посадовими повноваженнями.

“Незважаючи на посилені санкції проти прямого та непрямого підкупу виборців у Виборчому кодексі, місію також повідомляли про велику кількість схем купівлі голосів. Окрім того, відсутність верхньої межі витрат кандидатів на передвиборчі кампанії, політичні партії та кандидати, які не слідували вимогам фінансової звітності, а також обмежені можливості нагляду ТВК створюють нерівні умови і обмежують прозорість фінансування виборчих кампаній”, - додав пан Пейт'є.

Також він зазначив, що забезпечується свобода вираження поглядів, а медіапростір продовжує бути різноманітним, хоча упереджене висвітлення у ЗМІ та прихована реклама (джинса) залишаються проблемою. ENEMO вважає недостатнім набір санкцій, який є у розпорядженні Національної ради з питань телебачення і радіомовлення (НРУТР).

“Масштаб розгортання міжнародних місій із моніторингу виборів в Україні під час цих виборів було значно обмежено через пандемію COVID-19, що у свою чергу обмежило можливість подальшого збільшення рівня прозорості виборчого процесу”, - підкреслив пан Пейтсьє.

Прес-аташе місії ENEMO Майя Мілікіч зазначила: *“Ця заява є попередньою, зробленою у процесі очікування на остаточний підрахунок голосів та підбиття підсумків, вона базується на висновках ENEMO в усіх регіонах України, де проводилося спостереження у період з 15 вересня по 26 жовтня. Після цієї попередньої заяви про висновки та результати місія продовжить розгляд потенційних скарг та звернень, що надійдуть після дня виборів. Остаточний звіт, що включатиме потенційні рекомендації, буде виданий протягом шістдесяти днів після підтвердження результатів”.*

Міжнародна місія ENEMO зі спостереження за місцевими виборами в Україні 2020 року фінансово підтримується USAID через Національний демократичний інститут (NDI).

Для отримання додаткової інформації, будь ласка, звертайтеся: Майя Мілікіч, тел.: +380 68 939 0686 або електронна адреса: taja.milicic@eneto.eu.

